

Ordlista jämställdhet och mångfald

Jämställdhet

Ett begrepp som betonar relationen mellan kvinnor och män och att alla, oavsett kön, ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet.

Jämlikhet

Alla människor har lika värde oberoende av kön, nationalitet, etniskt ursprung, social bakgrund, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder m.m.

Skillnaden mellan kön och genus

Kön

Kvinna eller man.

Någon som tänker ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas också av diskrimineringsgrunden (transsexuella).

Genus

Genus är det tänkta sociala könet som skapas av handlingar och föreställningar om kvinnlighet och manlighet i samhället. Genus har alltså inget att göra med det biologiska könet.

Skillnaden mellan kvotering och positiv särbehandling

Kvotering

Kvotering innebär att en andel av platserna på till exempel en arbetsplats, en beslutande församling eller en utbildning, reserveras för en speciell grupp. Det kan vara till exempel kvinnor eller personer med annan etnicitet än svensk. Kvotering är inte tillåtet i Sverige.

Positiv särbehandling

Med positiv särbehandling menas att exempelvis en arbetsgivare vid lika eller likartade meriter i en rekrytering kan välja en person av underrepresenterat kön. Det är ett sätt att främja lika

rättigheter och motverka diskriminering. I Sverige är positiv särbehandling tillåten bara när det gäller kön.

Skillnaden mellan diskriminering och kränkande särbehandling

Diskriminering

Att någon blir sämre behandlad än någon annan och behandlingen har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringen kan vara direkt, indirekt eller i form av trakasserier.

Kränkande särbehandling

Handlingar som riktas mot en eller flera arbetstagare på ett kränkande sätt och som kan leda till ohälsa eller att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

- Kvinna eller man.
- Någon som tänker ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas också av diskrimineringsgrunden (transsexuella).

Könsöverskridande identitet eller uttryck

En person som inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

- Nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.
- Alla omfattas eftersom alla har en etnisk tillhörighet.

Religion eller trosuppfattning

- Religion t ex kristendom, judendom och islam
- Annan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning t ex buddism, ateism och agnosticism.

Funktionshinder

Varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Sexuell läggning

- Bisexualitet
- Homosexualitet
- Heterosexualitet.

Ålder

- Uppnådd levnadslängd.
- Både hög och låg ålderskyddas.

Bristande tillgänglighet

Med bristande tillgänglighet menas att en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Andra definitioner

Diskriminering

Att någon blir sämre behandlad än någon annan och behandlingen har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringen kan vara direkt, indirekt eller i form av trakasserier.

Feminism

Det finns många definitioner av feminism men en allmän definition är strävande efter jämställdhet mellan kvinnor och män.

Jämställdhetsintegrering.

Gender mainstreaming, jämtegrering
"Jämställdhetsintegrering innebär (om-)organisering, förbättring, utveckling och utvärdering av beslutsprocesser, så att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet".

Likabehandling

Likabehandling syftar till att alla ska få lika villkor, oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könstillhörighet, könsidentitet, sexuell läggning, eller funktionsnedsättning.

Mångfald

Varje person är unik. Som individ bär var och en av oss med sig en uppsättning likheter och olikheter som gör oss till de unika personer vi är. Begreppet mångfald innebär i detta sammanhang den mosaik av olika bakgrunder, religioner, etniska tillhörigheter, åldrar, kön, sexuella läggningar, funktionshinder, värderingar och andra skillnader som finns representerade inom och runt en organisation.

Sexuella trakasserier

Ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Trakasserier

Ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med etnisk tillhörighet, funktionshinder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder.

Hen

Ett svenskt könsneutralt personligt pronomen. Ordet kan användas då könstillhörigheten är okänd, oväsentlig eller ska otydliggöras[2][3]. Hen kan också ses som ett uttryck för normkritik.

HBT	Samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella och transpersoner
HBTQ	Samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner och queer.
Transsexualism	Att känna sig som en kvinna men ha en mans kropp, eller tvärtom: känna sig som en man men ha en kvinnas kropp.
Inkludering	Med detta menas att var och en ska känna sig välkommen och kunna bidra och delta i verksamheten och olika grupperingar från början.
Direkt diskriminering	Någon blir missgynnad och det har samband med en diskrimineringsgrund.
Indirekt diskriminering	Någon missgynnas av en bestämmelse som kan verka neutral, men som i praktiken missgynnar personer i en viss grupp.
Normer	Oskrivna regler, förväntningar och ideal som handlar om vad som anses vara positivt, önskvärt och fördelaktigt och vad som inte är det. Normer är situationsberoende, föränderliga över tid och formas utifrån maktförhållanden.
Heteronormen	Föreställningen att alla är heterosexuella och att detta är det självklara och önskvärda sättet att leva. En av utgångspunkterna är förväntningar om kvinnlighet och manlighet som varandras motsatser och komplement. Heteronormativitet handlar om makt. Den som tillhör den heterosexuella normen har privilegiet att vara något mer än sin sexuella läggning och har även makten att bedöma vad som är annorlunda och icke önskvärt. De som överskrider gränser för heterosexualitet uppfattas som avvikande.
Fördom	Att ha en förutfattad mening/tanke om en individ eller grupp.

Omedveten fördom

Att ens handlade styrs av för en själv dolda mekanismer som får negativa konsekvenser för en individ eller grupp.

Stereotyper

Stereotyper skapas när någon tillskriver alla personer i en grupp samma egenskaper.

Asexuell

En person som inte har någon sexlust eller inte önskar inkludera andra i sin sexualitet. Begreppet används olika av olika personer.

Bisexuell

En person som har förmågan att bli kär i, kåt på eller attraherad av människor oavsett kön. Bisexualitet definieras i svensk lagstiftning som en av tre sexuella läggningar.

BDSM

En förkortning som inkluderar flera sexuella uttryck: bondage & disciplin (B&D), dominans och underkastelse (Domination and submission, D&S) samt sadism och masochism (S&M). Termen används ibland felaktigt som en synonym för enbart sadomasochism. BDSM är en sexuell praktik, identitet och/eller preferens där utövarna har ett ömsesidigt erotiskt maktutbyte, ofta i form av dominans och underkastelse. Ibland ingår tillfogande av frivillig smärta som en del av det sexuella mötet, ibland gör det inte det. För vissa är det en sexuell läggning även om det inte i lagens mening räknas som en sexuell läggning.

Bög

En person som identifierar sig som kille/man och har förmågan att bli kär i, kåt på eller attraherad av killar/män.

Cis-person

En person vars juridiska kön, biologiska kön, könsidentitet och könsuttryck är linjärt, hänger ihop och alltid har hängt ihop enligt normen. Exempelvis en person som föds med penis, ser sig själv som kille och har könet man registrerat som kön i folkbokföringen. Ordet rör könsidentitet och könsuttryck och har ingenting med sexuell läggning att göra. Cis är latin för "på samma sida".

Hatbrot

Brott som motiveras av hat mot vissa Olika sätt som människor avsiktligt eller omedvetet använder sig av för att trycka ner andra personer. Härskartekniker har ofta funktionen att stärka eller bevara normer och orättvisor. Grupper av människor på grund av hudfärg, nationalitet, etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsuttryck eller annan liknande omständighet. Det är motivet hos gärningspersonen/personerna som avgör om ett brott rubriceras som ett hatbrott.

Heterosexuell

Heterosexuell - En person som har förmåga att bli kär i, attraherad av eller kåt på personer med annat och/eller motsatt kön. Heterosexualitet definieras i svensk lagstiftning som en av tre sexuella läggningar.

Heteronorm

Enligt heteronormen förväntas människor vara antingen kvinna eller man och ingenting annat, och man talar om dessa två som motsatta kön. Kvinnor och män förväntas vara olika; feminina respektive maskulina. Alla förväntas vara heterosexuella och eftersträva monogama parförhållanden. Att följa eller inte uppenbart avvika från normen ger ekonomiska, politiska och sociala fördelar.

Homosexuell

En person som har förmågan att bli kär i, kåt på och/eller attraherad av personer av samma kön. Homosexualitet definieras i svensk lagstiftning som en av tre sexuella läggningar.

Homonorm

Norm som utgår från att alla är och agerar på ett sätt där män enbart är intresserade av män och kvinnor enbart intresserade av kvinnor samt att allt som inte är på detta sätt är avvikande och/eller onormalt. Kan vara både medveten och omedveten och göra att t.ex. bisexuella eller transpersoner blir osynliggjorda i hbt-sammanhang. Detta är en social norm.

Homofobi

En ideologi, uppfattning eller värdering, ibland kopplad till rädsla, som ger uttryck för en negativ syn på homosexualitet eller homo- och bisexuella. Homofobin överlappar ibland transfobin.

Härskartekniker

Olika sätt som människor avsiktligt eller omedvetet använder sig av för att trycka ner andra personer. Härskartekniker har ofta funktionen att stärka eller bevara normer och orättvisor.

Identitet

En människas uppfattning om vem den är, något som påverkas av andras uppfattning av vem en är.

Intersektionalitet

Ett perspektiv som används för att studera hur olika maktordningar hänger ihop med varandra och hur olika identiteter skapas som resultat av exempelvis religiositet, kön, sexualitet, klass och ålder. Hur de olika aspekterna hänger samman ser olika ut beroende på person, grupp och sammanhang.

Intergender

En person som inte vill inordna sig i den traditionella uppdelningen i enbart kvinnor och män. Någon som identifierar sig som mellan eller bortom könen. Har inte att göra med hur en kropp ser ut, utan vilket kön en känner sig som (könsidentitet).

Intersexuell/intersexualism

Ett stort antal olika tillstånd och diagnoser samlas under detta begrepp. Kortfattat en person med ett medfött tillstånd i vilket könskromosomerna, könskörtlarna (testiklar eller äggstockar) eller könsorganens utveckling är atypisk. "Inter" betyder "mellan" på latin och "sexus" betyder "kön". Intersexuell betyder således "mellan könen". Det finns olika åsikter om intersexuella bör inräknas bland transpersoner eller inte.

Rasism

Rasism är att behandla människor olika utifrån hur de ser ut, eller vad de har för bakgrund

Attityd

En persons medvetna eller omedvetna inställning till något.

Beteende

är handlingar, uppförande eller reaktion av en individ.

Krav i arbetet

De delar av arbetet som fordrar upprepade ansträngningar. Kraven kan exempelvis omfatta arbetsmängd, svårighetsgrad, tidsgräns, fysiska och

	sociala förhållanden. Kraven kan vara kognitiv, emotionell och fysisk natur.
Kränkande särbehandling	Handlingar som riktas mot en eller flera arbetstagare på ett kränkande sätt och som kan leda till ohälsa eller att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.
Ohälsosam arbetsbelastning	När kraven i arbetet mer än tillfälligt överskrider resurserna. Denna obalans blir ohälsosam om den är långvarig och möjligheterna till återhämtning är otillräckliga.
Organisatorisk arbetsmiljö	Villkor och förutsättningar för arbetet som inkluderar <ol style="list-style-type: none"> 1. ledning och styrning, 2. kommunikation, 3. delaktighet, handlingsutrymme, 4. fördelning av arbetsuppgifter och 5. krav, resurser och ansvar.
Resurser för arbetet	Det i arbetet som bidrar till att <ol style="list-style-type: none"> 1. uppnå mål för arbetet, eller 2. hantera krav i arbetet. <p>Resurser kan vara: arbetsmetoder och arbetsredskap, kompetens och bemanning, rimliga och tydliga mål, återkoppling på arbetsinsats, möjligheter till kontroll i arbetet, socialt stöd från chefer och kollegor och möjligheter till återhämtning.</p>
Social arbetsmiljö	Villkor och förutsättningar för arbetet som inkluderar socialt samspel, samarbete och socialt stöd från chefer och kollegor.
Fysisk arbetsmiljö	Fysiska faktorer kan till exempel vara ljus, buller, arbetsställning, skyddsanordningar

för maskiner, närvaro av kemikalier med mera.

Olycka

Är en händelse som lett till skada eller ohälsa.

Tillbud

Är en händelse som kunde ha lett till skada eller ohälsa.

Utredning

Innebär att ta reda på varför tillbudet eller olyckan inträffat.

Arbetsskada

Arbetsskada är en sjukdom eller skada som du drabbats av på ditt arbete